

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobkyne **Ing. Z. D.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. Z. S., advokátom so sídlom v K., proti žalovaným **1/ Ing. J. D.**, bývajúcemu v H.K., zastúpenému JUDr. J. L., advokátom so sídlom v K., **2/ Mg. E. O.**, bývajúcej v K., zastúpenej L.V., s r.o., so sídlom v K., IČO: X., **o neplatnosť darovacej zmluvy a o určenie rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 19 C 150/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 31. januára 2012 sp. zn. 6 Co 144/2011 v spojení s opravným uznesením z 15. februára 2012 sp. zn. 6 Co 144/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobkyňa je povinná v lehote 3 dní zaplatiť trovy dovolacieho konania žalovanému 1/ vo výške 66,32 € na účet JUDr. J. L., advokáta so sídlom v K., vedený pod č. X., a žalovanej 2/ vo výške 132,64 € na účet L.V., s r.o., so sídlom v K., vedený pod č. X..

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom z 28. januára 2011 č.k. 19 C 150/2008-134 určil, že darovacia zmluva uzavretá 5. decembra 2007 medzi žalovaným 1/ ako darcom a žalovanou 2/ ako obdarovanou, na základe ktorej žalovaný 1/ daroval žalovanej 2/ nehnuteľnosti nachádzajúce sa v obci K. – S. v katastrálnom území G., zapísané Správou katastra Košice na liste vlastníctva č. X. ako byt č. X. na piatom poschodí bytového domu súpisného čísla X. na H. na parcele č. X. v celosti, ako aj spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu súpisného čísla X. vo veľkosti 1263/100000-in k celku vrátane spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v obci K. – S. v katastrálnom území G., zapísanej Správou katastra Košice na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvorcia o výmere X. m² vo veľkosti 1263/100000-in k celku (ďalej aj „nehnuteľnosti“), ktorej vklad bol povolený Správou katastra Košice dňa 6. februára 2008 pod V X., je v celom rozsahu neplatná. Ďalej určil, že nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne a žalovaného 1/. O náhrade trov konania si vyhradil právo rozhodnúť po právoplatnosti rozsudku. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že žalovanému 1/ bol výmerom Stavebného bytového družstva II Košice z 2. júla 1986 pridelený sporný 2-izbový byt č. X. nachádzajúci sa na 5. poschodí bytového domu v K. (ďalej len „byt“), H., žalobkyňa a žalovaný 1/ uzavreli manželstvo 6. apríla 1991 a toto manželstvo bolo právoplatne rozvedené rozsudkom Okresného súdu Košice II zo 16. septembra 2008 sp. zn. 22 C 28/2008, za byt bol splácaný investičný úver od 1. júla 1986 do 31. decembra 2003 v sume 172 Sk mesačne, na základe zmluvy o prevode vlastníctva družstevného bytu uzavretej 28. januára 2003 medzi žalovaným 1/ ako nadobúdateľom a Stavebným bytovým družstvom II Košice, ktorej vklad bol povolený 5. januára 2004, bolo prevedené vlastníctvo bytu a spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu a na pozemku parcelného č. X. na žalovaného 1/, ako i že zostatok nesplateného investičného úveru v sume 24 544,07 Sk tvoril cenu bytu pri tomto prevode vlastníctva a cena bytu bola uhradená 16. októbra 2003. Ďalej mal preukázané, že darovacou zmluvou uzavretou 6. februára 2008 žalovaný 1/ ako výlučný vlastník bytu previedol vlastníctvo nehnuteľností na žalovanú 2/. Na základe uvedeného súd prvého stupňa uzavrel, že i keď nehnuteľnosti nadobudol do vlastníctva žalovaný 1/, ich vlastníctvo bolo žalobkyňou a žalovaným 1/ nadobudnuté počas trvania manželstva do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (§ 143 Občianskeho zákonníka), žalobkyňa a žalovaný 1/ ako manželia zo spoločných prostriedkov platili nájom, splatili anuitu bytu. Preto určil, že

nehnutelnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne a žalovaného 1/ a keďže darovacia zmluva bola uzavretá bez súhlasu bezpodielovej spoluvlastníčky nehnuteľností, vyhovel žalobe aj o určenie neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ ako darcom a žalovanou 2/ ako obdarovanou, ktorej predmetom boli sporné nehnuteľnosti. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 151 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovaného 1/ rozsudkom z 31. januára 2012 sp. zn. 6 Co 144/2011 v spojení s opravným uznesením z 15. februára 2012 sp. zn. 6 Co 144/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. V odôvodnení uviedol, že prvostupňový súd dostatočne zistil skutkový stav veci, ktorý sa nezmenil ani v odvolacom konaní, ale z tohto skutkového stavu vyvodil nesprávny právny záver. Uviedol, že v danom prípade bolo rozhodujúcim posúdenie otázky, či nadobudnutie nehnuteľnosti postupom podľa § 16, § 28 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení zákona č. 158/1998 Z.z., účinného do 30. júna 2004 (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z.z.“), manželom, ktorý je výlučným členom bytového družstva, má za následok vznik jeho výlučného vlastníckeho práva k predmetu prevodu, alebo či dôjde k založeniu spoluvlastníckeho podielu oboch manželov v zmysle § 143 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti poukázal na to, že touto právnou otázkou sa zaoberal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 3 Cdo 291/2006, v ktorej vyslovil názor, že § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z. treba považovať za špeciálnu úpravu vo vzťahu k všeobecnej úprave nadobúdania majetku za trvania manželstva obsiahnutej v § 143 Občianskeho zákonníka, že uvedené ustanovenie § 16 jasne a jednoznačne zakotvuje prevod bytu do vlastníctva iba z toho manželov, ktorý je členom družstva, a že ak nevzniklo manželom spoločné členstvo v bytovom družstve, potom byt, ktorý nadobudol do vlastníctva podľa § 16 zákona č. 182/1993 Z.z. ten z manželov, ktorý sa stal členom družstva, nie je v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Odvolací súd sa s vyššie uvedeným právnym názorom stotožnil aj v predmetnej veci. Keďže žalovaný 1/ nadobudol členstvo a nájom bytu ešte pred uzavretím manželstva so žalobkyňou, uzavretím manželstva vzniklo obom manželom právo spoločného užívania bytu, ktoré sa v súlade s § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka zmenilo na spoločný nájom a keďže členom družstva bol len žalovaný 1/, len žalovaný 1/ bol oprávnený vyzvať bytové družstvo k prevodu bytu do vlastníctva, preto bytové družstvo v súlade s § 16 zákona č. 182/1993 Z.z. previedlo vlastníctvo bytu na žalovaného 1/ a len žalovaný 1/ sa stal jeho výlučným vlastníkom. Na základe uvedeného uzavrel, že nehnuteľnosti nepatria do bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne

a žalovaného 1/, a to aj napriek tomu, že boli nadobudnuté počas trvania manželstva a že investičný úver bol zaplatený zo spoločných finančných prostriedkov manželov. Preto žalovaný 1/ ako výlučný vlastník nehnuteľností bol oprávnený výlučne sám disponovať s predmetom svojho vlastníctva a pokiaľ uzavrel darovaciu zmluvu so žalovanou 2/ ako obdarovanou, darovacia zmluva pre nedostatok súhlasu žalobkyne nemá za následok jej neplatnosť.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa a navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom a pokiaľ odvolací súd založil svoje rozhodnutie výlučne na právnom názore Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveného vo veci sp. zn. 3 Cdo 291/2006, poukázala na to, že skutkové okolnosti v danej veci boli odlišné od skutkových okolností v prejednávanej veci, a preto stotožnenie sa odvolacieho súdu s právnym názorom v danej veci je nenáležité a nesprávne. Trvala na tom, že kúpna cena za prevod družstevného bytu bola splatená zo spoločných finančných prostriedkov manželov a nie z výlučných prostriedkov toho z manželov, ktorý sa stal členom družstva pred uzavretím manželstva, z ktorého skutkového stavu vychádzal najvyšší súd vo veci sp. zn. 3 Cdo 291/2006, a preto povolením vkladu vlastníckeho práva na základe zmluvy o prevode vlastníctva družstevného bytu z 28. novembra 2003, tento byt nadobudli žalovaný 1/ a žalobkyňa do bezpodielového spoluvlastníctva.

K dovolaniu žalobkyne sa vyjadrili žalovaní 1/ a 2/. Zhodne navrhli dovolanie zamietnuť a uviedli, že rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny a nesúhlasili s tvrdením žalobkyne, že kúpna cena za byt bola splatená zo spoločných finančných prostriedkov. Podľa nich kúpna cena bola zaplatená z výlučných finančných prostriedkov žalovaného 1/.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p.); obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolaateľka procesné vady uvedené v § 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p. nenamietala a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

V dovolaní je uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.; žalobkyňa tvrdí, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka (§ 143 Občianskeho zákonníka). Veci v bezpodielovom spoluvlastníctve užívajú obaja manželia spoločne; spoločne uhradzujú aj náklady vynaložené na veci alebo spojené s ich užívaním a udržiavaním (§ 144 Občianskeho zákonníka). Bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný (§ 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne (§ 145 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Pre správne posúdenie opodstatnenosti žaloby v danej veci, ako správne konštatuje aj odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, bolo potrebné riešiť otázku, či nadobudnutie nehnuteľností postupom podľa § 16 a § 28 zákona č. 182/1993 Z.z. manželom, ktorý je výlučným členom bytového družstva, má za následok vznik jeho výlučného vlastníckeho práva k predmetu prevodu, alebo či dôjde k založeniu spoluvlastníckeho práva oboch manželov v zmysle § 143 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru odvolacieho súdu sporné nehnuteľnosti sú výlučným vlastníctvom žalovaného 1/; dovolací súd považuje tento názor odvolacieho súdu za správny.

Z obsahu spisu nesporne vyplýva, že žalovanému 1/ bol družstevný byt pridelený na základe rozhodnutia Stavebného bytového družstva II Košice z 21. novembra 1985 a jeho nájomcom sa stal na základe výmeru z 2. júla 1986 v čase pred uzavretím manželstva so žalobkyňou (manželstvo bolo uzavreté 6. apríla 1991). Počas trvania manželstva (bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Košice II z 16. septembra 1991 sp. zn. 22 C 28/2008) žalovaný 1/ a Stavebné bytové družstvo II Košice uzavreli 28. januára 2003 zmluvu o prevode vlastníctva družstevného bytu (vklad bol povolený 5. januára 2004) a žalovaný 1/ následne darovacou zmluvou uzavretou 5. decembra 2007 daroval nehnuteľnosti žalovanej 2/ (vklad bol povolený 6. februára 2008).

V danom prípade teda žalovaný 1/ nadobudol členstvo a nájom družstevného bytu ešte pred uzavretím manželstva so žalobkyňou a uzavretím manželstva im vzniklo právo spoločného nájmu družstevného bytu, nevzniklo im však spoločné členstvo v družstve.

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení platnom v čase uzavretia zmluvy o prevode vlastníctva bytu (ďalej len „zákon č. 182/1003 Z.z.“) byt, ktorého nájomcom je fyzická osoba, môže vlastník domu previesť do vlastníctva len tomuto nájomcovi. Nájomca družstevného bytu, ktorý je členom bytového družstva, má nárok na prevod vlastníctva bytu podľa tohto zákona, ak nepožiadal o prevod vlastníctva podľa osobitného predpisu (§ 28 zákona č. 182/1993 Z.z.).

Vyššie citované ustanovenia zákona č. 182/1993 Z.z. teda jednoznačne zakotvujú prevod družstevného bytu do vlastníctva len toho z manželov, ktorý je členom družstva; Stavebné bytové družstvo II Košice postupovalo správne, keď družstevný byt previedlo do vlastníctva žalovaného, ktorý bol výlučným členom družstva. Oprávnenosť takéhoto

postupu potvrdil Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku z 28. februára 2008 sp. zn. 3 Cdo 291/2006, v ktorom súd vychádzal z konštrukcie transformácie členského podielu. Podľa uvedeného rozsudku: „družstevný byt v dome vo vlastníctve bytového družstva nie je vo vlastníctve člena bytového družstva. Pokiaľ však ide o členský podiel, ktorý môže byť predmetom prevodu alebo dedenia, tento má určitú majetkovú hodnotu, ktorého cena sa stanoví ako cena všeobecná, t.j. cena, za ktorú by bolo možné v danom mieste a čase nadobudnúť členské práva a povinnosti k bytu porovnateľnej veľkosti, polohy, vybavenia, veku a podobne, pričom obvykle sa táto trhovú hodnota zisťuje porovnaním s už realizovanými prevodmi členských podielov (podobných bytov) v danom čase a mieste (R 40/2002). Ak je členom bytového družstva iba jeden z manželov, v prípade zániku manželstva členský podiel pripadá zo zákona tomuto manželovi. Z uvedeného vyplýva, že zákon v týchto prípadoch chráni majetkové práva toho, kto získal právo na pridelenie družstevného bytu a uzavrel nájomnú zmluvu o nájme družstevného bytu pred uzavretím manželstva; členský podiel pokiaľ má majetkovú hodnotu, tak možno považovať za jeho majetok.“, ako i „pri prevode vlastníctva družstevného bytu do výlučného vlastníctva člena družstva, nedochádza k transformácii družstevných práv oboch manželov (aj keď sú spoločnými nájomcami bytu) ale iba k transformácii družstevných práv toho z manželov, ktorý je zároveň členom družstva (ide o majetok nadobudnutý jedným z manželov za majetok patriaci do výlučného vlastníctva tohto manžela). To znamená, že v takomto prípade nedochádza k nadobudnutiu nového majetku, ani rozmnoženie doterajšieho majetku za trvania manželstva, ale ide iba o zmenu, ktorá nemá vplyv na povahu veci ako predmetu osobného vlastníctva. Preto v tomto prípade nedochádza ani k vzniku bezpodielového spoluvlastníctva manželov.“

Názor zaujatý v uvedenom rozsudku je opodstatnený aj v prejednávanej veci a dovolací súd nemá dôvod odkloniť sa od tohto názoru. K obdobnému záveru dospela aj odborná právnická literatúra – vid' napríklad publikáciu Imrich Fekete, Občiansky zákonník, Veľký komentár, Nakladateľstvo Eurokódex, 2011, str. 828 a 829. Nie je pritom rozhodujúce, z akých prostriedkov bola zaplatená kúpna cena bytu, nakoľko táto okolnosť nemá vplyv na transformáciu výlučného majetku jedného z manželov pred uzavretím manželstva (majetku nadobudnutého jedným z manželov za majetok patriaci do výlučného vlastníctva tohto manžela).

Keďže žalovaný nadobudol členstvo a nájom bytu ešte pred uzavretím manželstva, uzavretím manželstva vzniklo manželom len právo spoločného nájmu družstevného bytu, nie však spoločné členstvo v družstve a prevod bytu len do vlastníctva žalovaného bol v súlade s § 16 a § 28 zákona č. 182/1993 Z.z. Preto nemožno prisvedčiť správnosti názoru žalobkyne, že byt patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že žalobkyňa neopodstatnene napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní procesne úspešným žalovaným 1/, 2/ vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobkyňi, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaní 1/, 2/ podali návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a tieto aj vyčíslili. Dovolací súd žalovanému 1/ priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta (ktorý ho zastupoval aj pred súdmi nižších stupňov) za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu z X. marca 2012 [§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 10 ods. 1 vyhlášky vo výške 58,69 €, čo s náhradou za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky, t.j. 7,63 €, predstavuje spolu 66,32 €. Žalovanej 2/ priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta za 2 úkony právnej služby poskytnutej prevzatím a prípravou zastúpenia a vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu zo 17. marca 2012 (§ 14 ods. 1 písm. a/ a b/ vyhlášky). Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tieto úkony právnej služby určil podľa § 10 ods. 1 vyhlášky vo výške 58,69 €, čo s náhradou za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky, t.j. 7,63 €, predstavuje spolu 132,64 € (58,69 x 2 + 7,63 x 2).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 3. októbra 2013

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková